

צו:

אלמנה ניונות פרק אחד עשר כתובות

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

- (א) ושלם סא: וסניג.
- (ב) נרסמט לט: סנת קח.
- (ג) ולקמן לו: דר) כ"ב קלמ:

מוסף רש"י

וכותבת. נשטר המסירה.
למונות מכרתי. משום
שלא טובה. וקלמן לו: דר).

נכסי. הנעל: **נחוקס קיימי**. והיא המוילאה מהם ועליה להביא עדים שהודו יומיים בפניהם שלא קבלה וכל זמן שלא הביא עדים לא תנכה: **נחוקס אלמנה קיימי**. שהרי נשמענדי בתנאי צ"ד: **נשאם**. והיא נאה לנכסיו מוונות של שנים שעברו: **עליה להביא ראייה**. דמשנית אין הנכסים נרשותה: **וכותבת אלו**

למונות. בשטרות המכירה שהיא נותנת ללקוחות כותבת את המכור למונות וכשהיא מוכרת לגבוי כמותה מפרש כן השטר למונה מכרתי: **וכך כהם יפה**. כדנענין לפרושי: **מאי לאו כהם פליגי דר' יהודה דאמר הפירוט יפה לה סבר נכסי נחוקס יתמי קיימי**. ואי לא פירשה מה למונה ומה למונות סוף כשכתב למונה יאמרו לה מה שמכרת למונה מכרת וקבלת כמותך ואם תאמר להם א"כ מה לי מוונות שאכלתי הם יאמרו נתנו לך מטלטלין תמיד במונותיך וכן נאמנים: **ורבי יוסי סבר נכסי נחוקס אלמנה קיימי**. והיא מחייק כהם לצורך מוונותיה וכותבתה ועליהם להביא ראייה לפיכך הסתם יפה לה מפני לקוחות שלקחו עדות מצעלה שאם יכלו כל נכסי היתומים תמשיכו כל מה שמכרה למונות ועל הלקוחות שלקחו מצעלה תחזור על כמותה שאם תפטר למונה מכרתי לא תוכל שוב לתקן למונות ועל הלקוחות לא תחזור על מוונותיה דמן (גיטין דף מה:). אין מוילאין למונן האשה והבנות מנכסים משועבדים: **דלא יקרו לה רעבתותא**. הרואה שמכרת כל קרקעות אלו סבור רעבתותא למונות מוילא עליה שם רעבתותא ושוב אין אדם נשאח: **דאי לא סימא הכי**. דטעמא דר' יהודה לאו

נכסי בחוקת אלמנה קיימי. וא"ת מה טעם דלא חשיבין נכסי בחוקת העכל חוב ואמאי מהימני יתמי למימר פרענו כמלוה על פה וכי תימא דחשיבין ליה בחוקת אלמנה טפי משום דמוכרת למונות שלא נצית דין אם כן לרב ושמאל נהי דלית להו כל גטעין אחר מעשה צ"ד לא אמר כלום מ"מ כשליכדה כמותה לא יהיו יתומין נאמנין לומר פרענו דיוון דמוכרת למונותה שלא נצית דין נכסים נחוקתה כי הכא וכי מילא א"ג נכסים נחוקתה מיהו מהימני לומר פרענו דמוכחא מילתא מדלית לה כמותה דמתמת פריעה נקדשה מיהו היכא דליכא עדים ששפרה לא להימנו ושמה"ל אי ליכא עדים אין הכי נמי א"ג מוונות שאני דמונה מיד שפירשה נסתלקה אבל מוונות לעולם יש לה מוונות על שמתבע כמותה הלכך הו נכסים נחוקתן טפי ממונות. מ"ר.

נכסי בחוקת יתמי ועל אלמנה להביא ראייה או דלמא נכסי בחוקת אלמנה קיימי ועל היתומים להביא ראייה ת"ש אדתני לוי אלמנה כל זמן שלא ניסת על היתומים להביא ראייה ניסת עליה. להביא ראייה א"ר שימי בר אשי כתנאי ימוכרת וכותבת אלו למונות מכרתי ואלו לכותבה מכרתי דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר מוכרת וכותבת סתם וכן כחה יפה מאי לאו ברהא כמפילגי לר' יהודה דאמר בעי לפרושי סבר נכסי בחוקת יתמי קיימי ועל האלמנה להביא ראייה ורבי יוסי סבר לא בעי לפרושי נכסי בחוקת אלמנה קיימי ועל היתומים להביא ראייה מומאי דלמא דכולי עלמא נכסי בחוקת אלמנה קיימי ועל היתומים להביא ראייה ורבי יהודה ר' יוסי עצה טובה קמ"ל דלא ליקרו לה ר' רעבתותא דאי לא תימא הכי הא דבעי ר' יוחנן תפשוט ליה ממתני' מוכרת למונות שלא בבית דין וכותבת אלו למונות מכרתי אלא ממתני' ליכא למשמע מינה דעצה טובה קמ"ל ה"ג עצה טובה קמ"ל א"ג דכולי עלמא נכסי בחוקת יתמי קיימי והיינו טעמא דר' יוסי כדאביי קשישא דאמר אביי קשישא משל דר' יוסי למה הרבר דומה דר' לרשביב מרע שאמר תנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי רצה בחובו נוטלן רצה במתנה נוטלן אמר

תוספות ר"ד

אומרים נתנו והיא אומרת לא נטלתי על פי להביא ראי' נכסי בחוקת יתמי קיימי ועל האלמנה להביא ראי' שהרי לה כפי עדים שלא נתנו לה א"ר נכסי בחוקת אלמנה קאי (א) אבל אם נשאת והיא תבוא לתבוע מוונות של שנים שמכרו עליה להביא ראייה דמשנשאת אין הנכסים רשותה: והסודר פי' יתומים אמרו נתנו דמי מוונות לשנה הבאה ואינו ניל דלהבא טוענים דמתני' לו לה לוי לא נטלתי משפט דלשטר טענו דהא משנשאת שוב אין לה מוונות ואינה טוענת אלא לשטר ובפי' המקובל אמר' יתומים אומרים אנו שהבטנו וביח אומר איכנס השבית סבר ריה לומר על ביח להביא ראי' מ"ט ארצא בחוקת יתמי קיימי וביח ליתו ראי' ולישקל א"ל האי סבא הכי אריי על היתומים להביא ראייה מ"ט ארצא דלגוביינא קיימא כהאן דגבי יתמי ויתמי נהי דמשקל ונ"ל דהתי' דששטא ליה ממתניתא דלי סברא איהו לטימי' התי' נכסי בחוקת העכל [חובן] קיימו ולא בחוקת יתמי א"ג י"ל דארי"ג דהתי' שפיעא ל"י הכא מיבעי ל"י משום דשטא דהתי' כדפסרס ארצא כיון דלגוביינא קיימו ורבי והלכך כולה ארצא קיימו בחוקת ביח אבל לא דלא בעי אלא מונוי לא קיימו כלתו נכסי בחוקת האלמנה שהמונות אינו אלא רבי יום ביומו וכוליה נכסי בחוקת יתמי קיימו ואין כח באלמנה להביא ראי' כבבור מוונותיה כמו שיש כח השרה מיד להוציא ביח אלא מונוי לא היתומים אלא היתומים הן מחייבים הנכסים והולכים ומפסידים אותה דבר יום ביומו מהי' היה מסתפק הכא למיבעי אם יש חזקתה לאלמנה עליהן כגון מוונותיה

ראיה אלא נשאת ש"מ דנתקבלה כמותה או דנצעה כמותה צ"ד אפי' במונות שעברו עליהן להביא ראייה. מ"ר: **ורבי יוסי סבר נכסי בחוקת אלמנה קיימי**. מה שפי' בקונטרס דזכר כהם יפה דקאמר ר' יוסי היינו כשכלו נכסי היתומין תמשבו ללקוחות כל מה שמכרה למונות לא נהירא לרבי מדאמר לקמן אי נמי דכולי עלמא בחוקת יתמי קיימי והיינו טעמא דר' יוסי כדאביי מכלל דעג השתא לא אסיק אדעתיה לר' יוסי האי טעמא ונראה לרבי דהיינו יפוי כח השתא דמתוך שהיא מוכרת סתם היא מרווחת לומר אלו מכרתי למונות ולא יוכלו היתומין לומר לה אם שהתה איבדה מוונות כמו שהיו יכולים לומר לה אם הייתה כותבת אלו למונות ואלו למונה ואז היו יכולין לומר שאר המוונות מחלה אבל לענין טריפת לקוחות אכתי לא מסיק אדעתיה עד דמסיק דכ"ע נכסי בחוקת יתמי קיימי דלא לא מני למימר האי יפוי כח דלגבי יתומים לא תהא נאמנת לומר כולם למונות מכרתי שהרי בחוקת יתמי קיימי וא"ת מה יפוי כח הוא השתא דקאמרה הכל מכרתי למונות ולא איבדה וכי אין זו אונאה דשקר הוא שהרי גם למונה הכי דליכא למימר דלא חששה למובעט משום שיכולה לומר הכל מכרתי למונות וגם לפי' הקונטרס אין זו אונאה שאומרת ללקוחות הכל מכרתי למונות שהרי מן הדין גם מוונות היה לה לגבות ממשעבדי אם לא לפי שאין קושיין כדפרישין בגטין והכא לעולם יש ללקוחות להס לאסוקי אדעתיהו משום כמותה להניח מבני חרי כשיעור כמותה אע"פ שמכרה למונות כיון שיכולה לומר למונות מכרתי. מ"ר. וא"ת והלא יוכלו לומר לה הנתנו לך מקום לגבות ממנו וי"ל דהו כמו אשתדוף בני חרי דגביא ממשעבדי כדאמנן לעיל ולא שייך הכא למימר אפסדה אנפשה נדיים שהרי עשה לצורך מוונות אי נמי בלקוחות שלקחו אחר שמכרה: **דרבי יהודה סבר נכסי בחוקת יתמי קיימי ועל אלמנה להביא ראייה**. לעטמא דפרישית לעיל משום הא דשתקא שלא תבעה מוונותיה מוכח שהדין עם היתומים שאומרים נתנו קשה מכאן דהכא אמאי עליה להביא ראייה הא לא שייך הכא האי טעמא דהאי דשתקא לפי שמכרה נכסים ונראה דהיינו טעמא לעיל דעליה להביא ראייה משום דלא שייך התם למימר מה העילו משום דתקנתם אם נאמננו לומר פרענו מוונות שעברו שהרי היא יכולה לתבוע כל שעה מחילת מוונות הבאין וכן הכא יכולה היא לכתוב אלו למונות מכרתי ואלו לכותבה מכרתי. מ"ר: **תפשוט ליה ממתניתין ב'ו**. וא"ת מאי סלקא דעתך מעיקרא דלא תפשוט י"ל דסלקא דעתיה דמתני' ודאי משום עצה טובה אבל ברייתא לא משמע משום אלא משום כהם יפה דומיא דר' יוסי. נראה לי: **רצה** בחובו נוטלן רצה במתנה נוטלן. פי' שיהיה נוטלן אלא כלומר רצה בחובו נוטלן מבני חרי ושוב לא יוכל לגבות המתנה ממשעבדי משום הכי קאמר אלו נוטלן במתנה לא כך יפה כהו פירוש אם נוטלן במתנה מבני חרי שיכול לטרוף החוב ממשעבדי וכן משמע מתוך פירוש הקונט' וקשה לר' דנשכח יש ונחמין י"ג קמא: **מניא** שביד מרע שאמר תנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו כ' ופריך משום דאמר כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו ודלמא כראוי לו בחובו קאמר ומשני הא מני ר' עקיבא היא דייקא לינשא יתיבא משמע דאם לא אמר אלא תנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי ולא אמר כראוי לו אינו נוטל שניהן ונראה דאי הוה גריס התם לבעל חובי הוה ניחא דודאי כי לא אמר לפלוני אלא דקאמר לבעל חובי משמע דבחומו קאמר שיתנו לו אם לא אמר כראוי לו ויש ספרים שכתבו בהן כך ולא כתבו בהן לפלוני אבל היכא דכתב לפלוני בעל חובי יכר מהלשון דמתנה קאמר שיתנו לו ודבר זה תלוי בקצרה:

אם

(א) נראה דהכי כן וי"ל ועל היתומים להביא ראייה. ת"ש דמינו ל' אלמנה כל זמן שלא נשאת על היתומים להביא ראייה אבל אם נשאת והיא תבוא לתבוע מוונות של שנים שמכרו עליה להביא ראייה דמשנשאת אין הנכסים רשותה: והסודר פי' יתומים אמרו נתנו דמי מוונות לשנה הבאה ואינו ניל דלהבא טוענים דמתני' לו לה לוי לא נטלתי משפט דלשטר טענו דהא משנשאת שוב אין לה מוונות ואינה טוענת אלא לשטר ובפי' המקובל אמר' יתומים אומרים אנו שהבטנו וביח אומר איכנס השבית סבר ריה לומר על ביח להביא ראי' מ"ט ארצא בחוקת יתמי קיימי וביח ליתו ראי' ולישקל א"ל האי סבא הכי אריי על היתומים להביא ראייה מ"ט ארצא דלגוביינא קיימא כהאן דגבי יתמי ויתמי נהי דמשקל ונ"ל דהתי' דששטא ליה ממתניתא דלי סברא איהו לטימי' התי' נכסי בחוקת העכל [חובן] קיימו ולא בחוקת יתמי א"ג י"ל דארי"ג דהתי' שפיעא ל"י הכא מיבעי ל"י משום דשטא דהתי' כדפסרס ארצא כיון דלגוביינא קיימו ורבי והלכך כולה ארצא קיימו בחוקת ביח אבל לא דלא בעי אלא מונוי לא קיימו כלתו נכסי בחוקת האלמנה שהמונות אינו אלא רבי יום ביומו וכוליה נכסי בחוקת יתמי קיימו ואין כח באלמנה להביא ראי' כבבור מוונותיה כמו שיש כח השרה מיד להוציא ביח אלא מונוי לא היתומים אלא היתומים הן מחייבים הנכסים והולכים ומפסידים אותה דבר יום ביומו מהי' היה מסתפק הכא למיבעי אם יש חזקתה לאלמנה עליהן כגון מוונותיה